

שמעתא עמיקתא

גליון רס"ח - פרשת במדבר - תשע"ז - קהילת הניכי הישיבות, רמות ב' שס

פניני הלכה

האוכל דבר שטיבולו במשקה הטפל לדבר אחר האם צריך ליטול ידיו

איתא בפסחים (קטו.) אמר רבי אלעזר אמר רב אושעיא כל שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים.

ופי רש"י כגון ירק בכותח או בחומץ צריך נטילת ידים משום משקה שהידים שניות וכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה.

ובתוס' (שם ד"ה כל שטיבולו) כתבו - פי הקונטרס אע"ג דקיימיל (חולין קו.) הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגסי הרוח, כיון דאיכא משקין וקיימיל (פרה פ"ח מ"ה) כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה, הוה להו הנך פירות כמו נהמא וצריך ליטול כמו בנהמא. ואין נראה לפרש כך וכו', ונראה דנטילה דהכא לא משום קדושה ונקיות אלא שלא יטמא המשקין להיות תחילה ויהא אסור לשתותן ולפסול את גופו וכו'. ולפי זה נראה דאין לברך על אותה נטילה כיון דליכא הכא מצוה לשמוע דברי ר"א בן ערך (חולין קו.), וכ"ש אגן שאין אנו נוהרין מלטמאות עצמו ומלאכול אוכלין טמאין, ואין אנו צריכין לאותה נטילה, והמברך הרי זה מברך ברכה לבטלה.

והרא"ש (חולין פ"ח ס"י יז) פי' כדברי הקונטרס דכל שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים לפי שהמשקה עלול לקבל טומאה הצריכו נטילה משום סרך תרומה.

ולכאוי לדבריו בעי נטילה בברכה. וכן נראה מסתימות ה**טור** (סי' קנ"ח) שסתם וכתב - וכשבא לאכול יטול ידיו קודם ואפי' לחולין, ולא דוקא כשאוכל פת אלא לכל דבר שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים.

וכן נראה מסתימות דברי הרמב"ם (פ"ו מהל' ברכות ה"א) שכתב - כל האוכל פת שמברכין עליו המוציא צריך נט"י תחילה וסוף וכו', וכן כל דבר שטיבולו במשקין צריך נטילת ידים תחילה. ובהל' ב' כתב בסתמא - כל הנוטל ידיו בין לאכילה בין לק"ש בין לתפילה מברך תחילה אשר קדשנו וכו'.

ומ"מ דינא חשש המחבר (סי' קנ"ח ס"ד) לדעת התוס' ופסק דכל דבר שטיבולו באחד מז' משקין שסימנם י"ד שח"ט ד"ם ולא נתנגב, צריך נטילה בלא ברכה. והנה גבי פת **תנן** (ברכות מד.) הביאו לפניו מליח תחילה ופת עמו מברך על המליח ופוסט את הפת, שהפת טפלה לו, זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוסט את הטפלה. וכן נפסק דינא **בטור** ו**בשו"ע** (סי' רי"ב).

(ועיי' במג"א (סי' רי"ב ס"ק ג') משמיה דה**של"ה** (שער האותיות אות ק) דטוב להמנע מלאכול פת בשעת השתיה, דמי יודע אם אוכלו משום מילוי כרסו דאז צריך לברך המוציא או מאוכלו למיתוק השתיה. ועיי' במשנ"ב שם ס"ק ה'. ובגר"ז שם סעף ג').

וכתב שם המג"א (סי' ג') דה**של"ה** (שער האותיות אות ק) כתב דכשאוכלו למיתוק השתיה יטול ידיו בלא

שמעתא אליבא דהלכתא

האם מותר לישון בשבת ע"מ שיוכל להיות ער בליל שבועות

א. הכנה משבת לחול. ב. הכנה משבת ליו"ט ומיו"ט ליו"ט שג. ג. לישון לצורך מוצ"ש. ד. לומר בפה שעושה כן לצורך מוצ"ש. ה. להרגיל עצמו בשבת לומר ותן ברכה.

בשנה זו חל שבועות במוצ"ש ולצורך התיקון שנוהגים בלילה אפילו אלו שאינם רגילים לישון שינת צהרים בשבת יושנים ע"מ שיוכלו להיות ערים, ויש לדון באיזה אופנים מותר לעשות כן, דדלמא יש לחוש משום איסור הכנה משבת ליו"ט.

א. הכנה משבת לחול

תנן **בשבת קי"ג ע"א**, מציעין את המטות מלילי שבת לשבת, אבל לא משבת למוצ"ש. וכן שנינו **בשבת קי"ח ע"א**, ת"ר קערות שאכל בהן ערבית מדיחן לאכול בהן שחרית, שחרית מדיחן לאכול בהן צהרים, בצהרים מדיחן לאכול בהן במנחה, מן המנחה ואילך שוב אינו מדיח, אבל כוסות וקיתוניות וצלוחיות מדיח והולך כל היום כולו לפי שאין קבע לשתיה, ע"כ. וכן פסק ה**שו"ע** (סי' שכ"ט ע"ו). ובאר הרמב"ד (שבת פכ"ג ה"ז) שמן המנחה ואילך שוב אינו מדיח מפני שהוא טורח לחול. ועיי' במג"ז משנה (שם) שכן הוא כוונת הרמב"ם שכתב שם שאסור מפני שהוא כמתקן, דהיינו שמתקן לחול. וכן הוא ברש"י (שם קיד: ד"ה אסור). וכן פסק הגר"ז (סי' שכ"ט אות ה) דאסור בכה"ג מפני שטורח ומכין משבת לחול. והמ"ב (סי' קכ"ח) כתב דאסור מפני הטורח. ועיי' מ"ש"כ עוד בזה בס"ד בגליון רע"א.

ב. הכנה משבת ליו"ט ומיו"ט ליו"ט שני

ומבאר ברמ"א (סי' תרס"ז ע"א) דלא רק משבת לחול אסור להכין, אלא אף מיו"ט ליו"ט שני אסור. ועיי' בשו"ע (סי' תק"ט ע"א) שאף מיו"ט ראשון של ר"ה לצורך יו"ט שני אסור (ועיי' בבית אורח חיים ד"ה ואפילו). ולענין הכנה מיו"ט לשבת דקדושת השבת חמירא, מבואר בשו"ע (סי' תט"ז ע"ב) דאסורה. וכן מצינו בא"ר (סי' תרס"ז אות ה) בשם המהרי"ל (סדר תפלות יו"ט אות ו) לענין הכנה מיו"ט לשבת. וכן נקט המחז"ב (שם). והביאם השער"ת (סי' תרס"ז אות א). וכן דעת התה"ד (סי' שב ס"ק ה) דאף מיו"ט לשבת אסור דאיסור הכנה נוהג אף מקל לחמור.

אולם דעת הרע"א (שם וסי' שב על המ"א ס"ק ה) דמיו"ט לשבת לית לן בה, כי קדושת שבת חמירא, וע"כ אף אם לא הניח עירוב תבשילין רשאי להציע מטונו לצורך שבת או לקפל טליתו. ועיי' בשע"צ בסי' תרס"ז אות ז' שנקט כעיקר כהשער"ת ודעימיה, וציין לדברי הרע"א. אלא דעיי' במ"ב סי' ש"ב ס"ק י"ז שפסק כהרע"א להקל, וכן סתם בשע"צ שם (אות יט). וצ"ע כעת.

ג. לישון לצורך מוצ"ש

ולענין שינה לצורך מוצ"ש, י"ל דאינו בכלל הכנה שהרי נהנה בשבת עצמה, ובכה"ג ליכא משום הכנה, וכמו שמצינו בשו"ע (סי' תקיד ע"ב) שכתב שר של בית הכנסת לא חשיב של בטלה ומותר להדליק אפי' ביו"ט שני אחר מנחה, ואין בזה משום מכין לחול, שהרי בהדלקתו יש מצוה לאותה שעה, ע"כ. וכתב המ"א (סי' יד) דמשמע מהשו"ע דאפי' אין שם אדם בבח"כ שרי מה"ט, ואם הוא סמוך לחשיכה אפי' בביתו שרי להדליק דצריך הוא לו באותה שעה, ע"כ. והמ"ב (סי' ק"ט) כתב דאפי' אי"צ להאור שעוד היום גדול אפי"ה איכא מצוה להדליק משום כבוד בית הכנסת, ואם הוא כבר סמוך לחשיכה אפילו בביתו שרי להדליק דהרי צריך הוא לו באותה שעה, ע"כ. מבואר דאף במקום שכוונתו להדליק לצורך מוצאי יו"ט כיון שנהנה ביו"ט לית לן בה. [ועיי' במנח"ש (ח"ב סי' נח אות ז) וביו"ט שני כהלכתו (פ"א הגה נז) לענין הדלקתם כשיש אור חשמל דלוק. ואכמ"ל].

וכן מבואר בערוה"ש (סי' תרס"ז אות ב) שכתב על דברי המהרי"ל שאוסר לחפש הס"ת משבת ליו"ט משום הכנה, דנ"ל דאם אומר שם איזה פסוקים בתורה הוי כלימוד לשעתו ולא מקרי הכנה. ובדרך זה כתב השע"ת (רס"י תרצ"ג) לענין הבאת המגילה לבה"כ קודם הלילה הייתי מונע מזה משום הכנה משבת לחול, אלא ימתין עד שתחשך או יביאנה בצנעה מבעו"י לבה"כ ומעיי' בה קצת דרך לימוד דאז לא מיחזי כ"כ כהכנה, ע"כ. וכ"כ המחצה"ש (סי' תרפ"ח ס"ק יב).

וכמו כן יש להתיר שינה ע"מ להיות ער במוצ"ש ע"פ יסוד המהרש"ג (ח"א או"ח סי' סא) שכתב דאיסור הכנה הוא דוקא כשכוונת העושה להרויח הזמן שלא יצטרך לעשות בימי החול, כמו שהוא גבי הצעת המטות דלעולם היה לו להציע המיטה במוצ"ש קודם השינה, ורק יען שבשבת הוא פנוי רוצה הוא לעשות דבר זה בשבת כדי להרויח הטירחא או הזמן במוצ"ש, זה הוא דאסור, אבל במקום שאם לא יעשה הדבר בשבת אזי לא יוכל לעשות אותה כלל, נמצא שאין כוונת העושה להחליף עבודת יום חול בעבודת שבת, בכה"ג לא גזרו חז"ל, שהרי אינו ניכר כלל שהוא מחליף ועושה עבודה של חול בש"ק, ע"כ. והביאו המחז"י (ח"ח סי' כד). וכן הוא בני"ד שהרי אין בידו לעשות כן במוצ"ש, כי אם יעשה כן נמצא שאינו ער כל הלילה, ואי"כ אין בזה משום הכנה. ועיי' מ"ש"כ בזה בשמעתא עמיקתא גליון רס"ד.

וכן במקום שעושה כן לצורך מצוה כמו בני"ד שעושה כן ע"מ להיות ער בתיקון ליל שבועות, דיש להתיר ע"פ החי"א (כלל קג אות ו) הובא להלכה במ"ב בסי' תקי"ג (סי' א) שהתיר מעשה קל לצורך מצוה כשאינו מוכח שהוא לצורך חול. והי"ה בני"ד. [ונאריך בס"ד ביסוד דברי החי"א ועוד חזון למועד].

ולפי"ז מבואר דמותר לישון בשבת כשכוונתו להיות ער במוצ"ש, וכן מוכח מהספר חסידים דלהלן. וכן העירוני שבמחזה אליהו (סס"י נז) כתי' להתיר משום שא"א להחשיב זה כהכנה דאין בשינה ענין של הכנה לחול ואדרבה הוי עונג שבת. וכ"כ בספר הלכות ערב פסח שחל להיות בשבת (אות מח והגה פ) הביאו השש"כ (פכ"ח אות פ) דשרי בכה"ג. ושוי"מ שכן דעת הגרש"א זצ"ל (מאור שבת ח"ב מכתב כח אות ד) משום שהשינה היא עונג לשבת עצמה. וכן פסק הגר"ש זצ"ל (אשרי האיש ח"ב פל"ד אות ג) [ועיי' סברא זו התיר להחליף בגדים בשבת שבתוך ט' הימים ע"מ להתירם בלבישה בחול, כיון שנהנה עתה מלבישת הבגד, ובתנאי שלא יאמר להדיא שעושה לצורך כך].

ד. לומר בפה שעושה כן לצורך מוצ"ש

ואכתי יש לדון אם מותר לומר בפה שהולך לישון לצורך מוצ"ש, או לומר לבניו שיעשו כן לצורך מוצ"ש, דלמא בדבור עצמו איכא משום הכנה.

כתב בשו"ע (סי' תטו סעי' ג) המערב לשני ימים טובים של גלויות או לשבת ויו"ט וכו', כיצד הוא עושה, מוליכו בעיו"ט או בער"ש ומחשיך עליו ונוטלו בידו ובא לו וכו', עירב ברגליו בראשון, צריך לערב ברגליו בשני, והוא שילך ויעמוד באותו מקום ויחשוב שם בלבו שיקנה שם שבתה ולא יאמר כלום, מפני שאסור לעשות שום הכנה מיו"ט לשבת או משבת ליו"ט אפילו בדיבור, ע"כ.

ויעיין ברמ"א (סי' תצה סעי' ד) שכתב לענין טלטול מוקצה ביו"ט, דאף לדעת האוסרים מוקצה ביו"ט, מ"מ כל מוקצה שאינו בעלי חיים, כגון אוצר של פירות ועצים, סגי כשיאמר: מכאן אני נוטל, ואין צריך שירשום. ומותר להכין מיו"ט ראשון לשני, בשני ימים טובים של גלויות, ע"כ. וביארו הגר"ז (סי' תצה אות טו וקו"א סי' ק) והמ"ב (סי' ק כג) דבכגון זה בפירות ואוצר שא"צ לעשות מעשה ובאמירה בעלמא הוי הכנה, מותר להכין אפי' ביו"ט גופיה מיום אחד לחבירו, דממ"נ אם יום ב' קודש הרי היום חול ומותר להכין, ואם היום קודש ומחר חול הרי א"צ הכנה כלל, ונמצא שאינו מתקן שום דבר בהכנתו דליאסר עליו, והיכי אסרין הכנה מיו"ט לחבירו היכא שהוא עושה מעשה דחיי' שמא מחר חול ונמצא שעשה מעשה ביו"ט לצורך חול, ע"כ. מבואר שבדיבור גרידא ליכא משום הכנה. אלא שדוקא לענין הכנה לצורך חול ליכא, אבל מיו"ט לשבת שודאי נמצא מתקן ע"י דבורו משמע דאסור. וכן מבואר בשו"ע הנ"ל דבכה"ג איכא אסור. ולפי"ז י"ל דליכא אסור בדבור אלא כשע"י דבורו מתקן דבר כמבואר בשו"ע הנ"ל, אולם אם אומר שהולך לישון לצורך מוצ"ש שע"י דבורו אינו מתקן כלום י"ל דשרי.

אלא דע"י בספר חסידים (סי' רסו) שכתב בזה"ל: בשבת לא יאמר אדם נישן כדי שנעשה מלאכתנו במוצ"ש, שאסור לומר למחר אעשה, ואפי' חפץ לכתוב תורה, מפני שמראה מה שישן ונח בשבת שעושה בשביל החול, אלא יאמר ננוח כי שבת היום, ע"כ. וכן פסק המ"א (סי' רצ) ע"פ דברי הס"ח דלא יאמר בשבת נישן כדי לעשות מלאכתנו בערב. והביאו המ"ב (שם סי' ק ד).

ויש לדון האם ס"ל שבדבור לחוד איכא משום הכנה אפי' שאין בו משום תיקון, או דלמא הכא אסר כי גרע טפי מחמת שעושה מעשה וע"י דבורו מגלה שאין שינתו אלא הכנה למוצ"ש. ודלמא אין לאסור בזה משום "הכנה" אלא משום "ודבר דבר" דכתב השו"ע (סי' שז סעי' א) דמכאן למדנו שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול, הלכך אסור לומר דבר פלוני אעשה למחר (אם הוא דבר שאסור לעשותו בשבת) או סחורה פלונית אקנה למחר, ע"כ.

ובאמת מוכח מהמ"א (סי' שז סעי' א) דמטעם אסור "ודבר דבר" אתינן עלה, שהרי כתב ע"פ הס"ח הנ"ל דאפי' דבר מצוה אסור לומר שיעשה למחר. מוכח שלמד דברי הס"ח דמשום אסור ודבר דבר אתינן עלה. וכן הוא בפירוש הקדמון על הס"ח.

אלא דע"י בא"ר (סי' שז אות א וסי' רצ) שתמה על המ"א שהרי הספר חסידים מייירי כשאומר נישן כדי לכתוב ספר תורה למחר, דאז אין תענוג השינה בשביל כבוד שבת, אבל אומר שיעשה מצוה למחר מנלן, ואדרבה משמע בסי' ש"ו סעיף ו' דבחפצי שמים מותר לדבר בשבת, ע"כ. וכן פסקו הברכ"י (שם אות א) והמאמר מרדכי (שם אות א). מבואר שהטעם שאסר הס"ח אינו מטעם ודבר דבר (כי היא לצורך מצוה), אלא משום שמגלה שאין תענוג השינה בשביל כבוד שבת. וכן נקט הערוה"ש (סוף אות ג).

והמחצה"ש (שם) כתב ליישב דברי המ"א דיש טעות סופר בס"ח וכך צ"ל: לא יאמר כו' כדי שנעשה מלאכתנו במוצ"ש, מפני שמראה מה שישן כו' בשביל החול, אלא יאמר ננוח כי שבת היום, ואסור לומר אעשה כך ואפי' חפץ לכתוב ספר תורה. ובזה אתיא הכל על נכון, ע"כ. ולפי דבריו נמצא שאף לפי המ"א הס"ח אסור לומר שישן לצורך מחר משום הכנה, ואף לומר שיעשה מצוה למחר אסור משום ודבר דבר. (והתוספת שבת (שם סי' ק) תירץ דשאני האי דסימן ש"ו דיש צורך בדבורו היום, ופה מייירי דאין צורך בדבורו היום. מיהו אם מתיירא שמא יתרשל בדבר שרי לזרוזי נפשיה דהוי כנדר. אלא דלכאורה צ"ע דחשבונות של מצוה שרו אפי' דלכאורה אינן צריכים להיום. וכ"כ הפמ"ג (א"י סעי' א). וע"י בתה"ל"ד (סי' ק א).

ולמעשה המ"ב (סי' ק א) פסק דאין בדיבור של מצוה משום "ודבר דבר" דלא כהמ"א (וכתב דמ"מ נכון להחמיר כשאין צורך לזה בדבורו היום, ואם מתיירא שיתרשל בדבר אז לכוי' שרי לזרוזי נפשיה). ולפי"ז יוצא דס"ל שהטעם של הס"ח לאסור הוא משום שמגלה ששינתו הוא לצורך חול, והטעם לאסור ע"כ הוא משום זילותא דשבת (ולא משום הכנה שהרי מבואר לעיל שבשינה ליכא הכנה כי סוף סוף נהנה בשבת ובדבור לחוד נמי ליכא משום הכנה כנ"ל). וכן כת' הצי"א (ח"י"ט סי' יד). וכן נראה דעת הגריש"א זצ"ל (אשרי האישי ח"יב פל"ד אות יח). וכ"כ בארחות שבת (פכ"ב אות קצג והתהוות רצ ורצ ד).

[ובאמת מהס"ח משמע שאסור לומר שישן לצורך מחר אף כשכוונתו לצורך מצוה, אבל אם אומר להדיא שישן לצורך מצוה שרי. ולפי"ז מבואר דאסור האמירה אינו משום הכנה אלא משום ודבר דבר. שו"מ בפירוש הקדמון על הס"ח שם שכתב נמי דאם אמר נכתוב למחר תורה שהוא דבר מצוה אינו אסור. ולשיטתו אזיל דס"ל שהס"ח משום ודבר דבר אתיא עלה, דאין אסור ודבר דבר לצורך מצוה, אבל הכנה אסורה אף לדבר מצוה. ודעת הגרש"א זצ"ל (שם) דמשום אסור הכנה ע"י דיבור אתיא עלה. ואע"פ דמבואר לעיל דאין בדבור לחוד משום הכנה אלא כשיש תיקון ע"י דבורו, י"ל דהכא חמיר טפי דעושה גם מעשה. ויש לעיין כשהדבור מאחד והמעשה הוא מאחר (כגון אב שאומר לבניו שישן לצורך מחר) דלכאורה לפי הא"ר אין בזה אסור (א"י"כ כשהדבור אין בו צורך מצוה דבכה"ג יש אסור למדבר)].

ה. להרגיל עצמו בשבת לומר ותן ברכה

ולפי"ז יוצא שבדבור לחוד ליכא משום הכנה אפי' ע"י דבורו פועל פעולה חשובה, כגון קניית שבתה בעירוב תחומין, וכדו'. ומ"מ במקום שבדבורו יש משום הכנה לחול איכא אסור משום ודבר דבר.

ולפי"ז י"ל דמותר לומר ביו"ט ראשון של פסח ק"א פעמים "ותן ברכה" כדי שיהא שגור בפיו במוצאי יו"ט בתפלת ערבית (ע"י בשו"ע בסי' קי"ד סעי' ט' ובמ"ב סי' ק"א). וכן פסק הגריש"א זצ"ל (אשרי האישי ח"יב פל"ד אות ו). וכן הוא בצי"א (ח"י"ט סי' יד אות ג). [ודעת הגרש"א זצ"ל (מאור שבת ח"יב מכתב כח אות ד) דאע"פ שלדעתו בדבור איכא משום הכנה (ענין בזה לעיל), מ"מ מותר לעשות כן, כי הכרזת השינוי היא בו ביום ומיד הוא רוצה להרגיל את עצמו להתפלל כראוי לכן מותר להרגיל עצמו בו ביום. ומה"ט מותר לגבאי בית הכנסת ליתן ביו"ט ראשון של פסח כרטיס שכתוב עליו ותן ברכה במקום המיועד לכך, ע"כ].

מסקנת דיינא

העולה לדינא דמותר לישון בשבת אף כשכוונתו לצורך מחר, ומ"מ לא יאמר בפירוש שהולך לישון לצורך מוצ"ש אף כשהוא לצורך מצוה. ועל כן כשחל שבועות במוצ"ש אין לומר בשבת שהולך לישון ע"מ שיוכל להיות ער בליל שבועות.

ברכה, ובתשובות רמ"א (סי' א') כתב דא"צ נטילה, וכ"כ המטה משה (סי' שס"ד) בשם רש"ל.

(וע"ע בהגהות הגרעק"א דציין דבתשובת הרמ"א שם חילק דאם אוכל הפת אחר השתייה א"צ נטילה, אבל אם אוכל הפת קודם השתייה דאז צריך לברך עליו צריך גם כן נטילה).

ומסתמיות הדברים נראה דאין חילוק אם אוכל פחות מכזית פת או יותר, אלא כל שהפת טפלה ס"ל לרמ"א ולרש"ל דא"צ נטילה.

אולם המטה משה גופא כתב להקשות על דברי רבו הרש"ל, דהלא נ"טי"י היא משום טומאת אוכלין וא"כ אטו משום שהוא טפל אינו מקבל טומאת אוכלין.

והחיי אדם (ככל נ"י ס"ג) כתב לדינא דאם אוכל פחות מכביצה פת א"צ נטילת ידים, ואם אוכל כביצה יטול ידיו ולא יברך על נטילת ידים (דפחות מכביצה בלאו הכי י"א שא"צ על נטילת ידים ועל כן נראה לי להכריע כן).

והמשנ"ב (סי' קנ"ח סעי' י') נקט לדינא דבפחות מכזית בודאי יש לסמוך שלא להצריך נטילה אף לכתחילה. אך בכזית או כביצה יטול ידיו בלא ברכה. וביאר בשה"צ (סי' י"א) דנ"ל דאין להקל כדברי הח"א דלהגרי"א משמע דס"ל בעלמא דעד כזית יש ליטול ידיו ולברך.

אולם דכל דברי האחרונים הללו סובבים לענין אכילת פת טפילה, אי בעינן נטילה או לאו. אבל לענין נטילה לדבר שטיבולו במשקה, יש מקום להקל טפי,

דהא לדעת התוס' א"צ אנו לאותה נטילה. ובמג"א סי' קנ"ח (סי' ח) הביא דברי הלחם חמודות (חולין פ"ח סי' מ"א) דהעולם נוהגין שלא ליטול, ויש להם על מה שיסמוכו שהתוס' סוברים כן, ופוק חזי מאי עמא דבר. ונהי דלמעשה יש להחמיר כדברי השו"ע להצריך נטילה על דבר שטיבולו במשקה. וכמ"ש המשנ"ב (סי' קנ"ח סעי' כ') דהרבה אחרונים החמירו בדבר וכתבו דהעיקר כרוב הפוסקים דצריך נטילה מדינא אף בזמן הזה, ועיין בביאור הגר"א שגם דעתו כן ולכן אין להקל לאכול בלא נטילה. מ"מ בכה"ג שהדבר שטיבולו במשקה טפל ודאי דיש מקום להקל אף ביותר מכזית וכביצה שלא ליטול ידיו בהצטרף הדעות הנזכרות לעיל.

פניני מוסר

לימוד התורה בשבת קדש (ה)

מעלת התורה בשבת שאין בה שכחה - "איתא תלמידי חכמים נקראו שבת, בשבת ניתנה תורה, א"כ כפי התורה שנמצא באדם הוא אצל השבת, וגם כפי שמירת שבת כך זוכין אל התורה. ובשבת כתיב כי אות הוא ביני וביניכם, וזוכין להתקשר בדביקות עליון ע"י השבת, נמצא התי"ח שדבוק בו ית' הרי הוא עצמו אות כמו השבת. וכעין שאמרו חז"ל בשבת א"צ תפילין שהוא עצמו אות... וכבר כ' מזה במקום אחר, כי מ' יום הכנה אל התורה, כמו ששת ימי המעשה הכנה אל השבת שהוא תכלית מעשה בראשית.

כמו כן מ' יום נגד ציור הולד, דהיינו התפשטות התורה ברמ"ח ושס"ה בציור האדם, ובהו"ה יש עוד התחברות אל הגוף והטבע ויש בו שכחה כי הטבע משכח... וכמו כן שבת כלל ימי המעשה והוא יומא דנשמתא, יומא דזכירה דלית ב'י שכחה, דכל השכחה מצד הגוף. ובשבת נתגלה זה שורש התורה... והתורה שלומדין בשבת אין בה שכחה". (שפת אמת פרשת כי תשא, תרס"ב)

נערך ע"י מחבר סדרת "עבודת המועדים"